

TOTENTANZ – Morgen ist die Frage

MARCO MORAU / LAVERONAL

Gamend naar de Apocalyps

Pieter T'Jonck
Gezien op 31 mei 2025
Muffatwerk, München, in het kader van Dance München

Na mijn eerste, nogal gemengde kennismaking met LaVeronal, het gezelschap van de Catalaanse choreograaf/regisseur Marcos Morau greep ik met beide handen de kans om beter te begrijpen waarom grote theaterfestivals hem naar voren schuiven als een lichtpunt in het hedendaagse theaterlandschap. 'Totentanz – Morgen ist die Frage' bood echter niets meer of minder dan een overdosis elektronische kicks en visuele kitsch. Wat zegt dat over het hedendaagse podiumlandschap, of zelfs over onze cultuur in het algemeen?

11 JUNI 2025

Geen zee gaat Morau te hoog, geen theatertruc of hij tovert ze uit zijn mouw. Zoals: het schouwspel begint al voor de deuren van de zaal. Een man in een zwarte pij dringt zich tussen het volk naar voor. Hij draagt een bizar brilletje en zwaait met een microfoon aan een lange staaf als was het een hengel. Voor de iets of wat beslagen kijker is het meteen duidelijk: we worden deelgenoot van een ritueel. Mochten we ook verstaan welk ritueel, dan zou het kunnen werken.

Eens in de zaal moeten we echter gewoon gaan zitten en toekijken vanaf drie van de vier zijden van het lang uitgerekte podium. Lichtbalken op de vloer trekken een duidelijke grens tussen de ruimte van kijker en speler. Plots zijn we alleen maar konijnen voor de lichtbak, geen actieve deelnemers (nog altijd mijn definitie van theater), ondanks al wat de scène buiten de zaal suggereerde.

Dat het komende spektakel niet om te lachen is, wrijven dreunende geluiden en de witte ruis op een scherm in de achtergrond ons meteen in. Twee andere mannen doen nu ingewikkelde dingen met drie lijken die, in plasticfolie gewikkeld, opgebaard liggen op een tafel of op de grond. Een van de drie lijken blijkt een jonge vrouw in een verhullend wit kleed, met een lange witte pruik die haar haast onkenbaar maakt. Een levend lijk misschien? De andere zijn

verbluffend goed gemaakte poppen.

Voor de echt slechte verstaander levert elke trage, al te plechtige beweging bij de minste aanraking een luide dreun of ruis op, gevolg door pathetisch terugtrekkende bewegingen. Dit is gevaarlijk! En inderdaad: de mannen vissen een kogel op uit de mond van één van de lijken die vervolgens wat heen en weer gezeuld worden. *De quoi pour épater les bourgeois?*

Al snel wordt duidelijk waarover het gaat als de tekst van de Openbaring van Johannes verschijnt: “Ik ben de alfa en de omega, de eerste en de laatste”. Daarna volgen nog wat zinnen uit de Apocalyps van Johannes. Waarom de score van Clara Aguilar daarna naar de (gruwelijk mishandelde) ‘Mattheus Passie’ van Bach grijpt, Joost mag het weten. Na wat gepuzzel begrijp ik nu echter wel dat het hier om de eindtijd gaat, in een *de luxe* katholieke Bijbelversie. Ook hier bedient Morau de slechte verstaander voortreffelijk door de lichtbalken rondom het podium te herschikken tot een groot kruis.

Ik vraag me toch af of Morau nu echt niets beters kon verzinnen dan zo’n *grand guignol* effecten.

Lekker Spaans, die obsessie met lijden en kruisen en bloed. Maar als de vrouw in wit (Marina Rodríguez) met een trommeltje dat oplicht bij elke slag gelig vuur jaagt door dat kruis vraag ik me toch af of Morau nu echt niets beters kon verzinnen dan zo’n *grand guignol* effecten. Als de score daarna de ‘Totentanz’ van Franz Liszt vakkundig molesteert vallen ook de laatste kaarten op hun plaats. Zoals je in de jaren 1970 *black exploitation movies* had ensceneert Morau hier een *baroque exploitation game*. Hij plundert de beeldtaal van de *danse macabre*, een laatmiddeleeuwse figuur die de Contrareformatie tijdens de barok maar al te graag terug in circulatie bracht. Morau herwerkt die tot een soort game: de vier performers blijven maar kronkelen, sterven, herrijzen en met lijken zeulen, maar bij elk *level* wordt dat een beetje moeilijker.

Plots wordt die g*ame* echter op pauze gezet. In de plaats komt Morau’s film ‘Morgen ist die Frage’: een combinatie van *found footage*, nieuwsbeelden, animatie, TV-fragmenten… met als algemene boodschap (denk ik toch als zowel Trump en Poetin als Stalin, een paar pausen, de dalai lama en ook *extra-terrestrials* opduiken naast beelden van Gaza en andere rampen) dat het slecht gaat met de wereld. Ik viel bijna van mijn stoel over de diepzinnigheid van die gedachte. Dat ik dat nooit eerder besefte!

Daarna loopt de game weer verder, dit keer met een *queer level*. De mannen (Ignacio Fizona Camargo, Fabio Calvisi en Valentin Goniot) hebben hun pijen nu verruild voor lange zwarte rokken – het blijven een soort priesters – maar daar komt een body bovenuit waar een pin-up jaloers op zou zijn. En warempel, bij één van de drie mannen gaat de rok uit en onthult kekke botjes met hoge hakken en een modieus gescheurde panty onder die hoog uitgesneden body. Daarop volgt een opzwepend kinky dansje op zware beats.

Na nog wat bezwerende gebaren en nog meer gezeul met de ‘lijken’ dooft dit spektakel langzaam uit, uit pure bloedarmoede. Het lijdt geen twijfel dat Morau ons diepe ervaringen wou bezorgen. Hij opende daarvoor elke trukendoos, met een voorliefde voor de contrareformatie, zoals dreigende beelden en klanken, lijken, vreemde lichtschijnselen, kruisbeelden, noem maar op. Alles gemixt tot

een spel, een *game*. Wat hij onderweg vergat, was de vraag hoe een toeschouwer zich kan verhouden tot zo'n poespas. Het is met ander woorden kitsch.

Waarom lijkt het halve festivalwezen van Europa dan te denken dat deze man *the next big thing* is? Omdat dit soort kicks & kitsch steeds meer verward worden met echte emotie? Als dat zo is, dan staan we er heel slecht voor. Morau is bedreven in goochelen met beelden, maar daar bestaan andere instellingen en vooral veel apps voor. Met theater heeft dit niets te maken.